

ΚΑΤΕΞΙΠΕ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΓράφει δ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΤΣΙΑΝΟΣ

I.

Δέν είναι καθόλου γνωστό ένα γεγονός έντυπωσιακό, σημαδιακό, ιστορικό θάλεγα. Ότι μιὰ Χαλκιδικιώτισσα έλαμψε σάν φωτεινό αστέρι καί μεσουράνησε στό κοινωνικό στερέωμα τής 'Αθήνας, στίς αρχές ώς τά μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα.

Πρόκειται γιά τήν Τριανταφυλλιὰ Παπακυρίτση, χήρα 'Ιωάννου Παυλίδου, σύζυγο τοῦ Δημητρίου Κριεζή.

II.

'Η Τριανταφυλλιὰ, γέννημα τοῦ Πολυγύρου, κατάγονταν ἐκ μητρὸς ἀπό τήν 'Αρναῖα, συγγενικές της δέ οἰκογένειες στόν Πολύγυρο ἦταν: τής Τριανταφυλλιᾶς Γεωργάκη, Αἰκατερίνης Παπαστάμου, 'Αδριανῆς Μαρῆτη, Μαρίας Παπακυρίτση, Μιχαήλ Συκιλωτή καί Χαλδῶς Γαλανοῦ. 'Από τήν μητέρα της πάλι εἶχε συγγενεῖς στήν Λιαρίγκοβη-τήν τωρινή 'Αρναῖα-τίς οἰκογένειες τοῦ Κυριαζή Μαυρουδή, τοῦ Παντελῆ Γεωργίου καί τής Χαλδῶς 'Ιωάννου.

Παντρεύεται ἡ Τριανταφυλλιὰ τόν 'Ιωάννην Παυλίδην, πλούσιον ἔμπορον, ἀπό τόν Πολύγυρο καί δίδει σ' αὐτόν σάν προῖκα πολλά κτήματα, πού ἀργότερα ὅμως κατασχέθηκαν ἀπό τό Τουρκικό Δημόσιον ὅταν κατέφυγε στήν 'Ελλάδα καί ἀπέκτησε τήν ἑλληνικήν ὑπηκοότητα-πουλήθηκαν σέ πλειστηριασμό καί ἀγοράσθησαν ἀπό Πολυγυρινούς.

Λίγο ἀργότερα, μετὰ τόν γάμο, τό πλούσιο ἀνδρόγυνο φεύγει ἀπό τήν Θεσσαλονίκη ὅπου ζοῦσε, ἐγκαθίσταται στήν 'Αθήνα, τήν πρωτεύουσα τής 'Ελεύθερης 'Ελλάδας, χωρίς ὅμως νά κλείσει καί τό σπίτι του στή Θεσσαλονίκη.

Μπαίνει ἀμέσως στόν κύκλο τής ἀνώτερης κοινωνίας τῶν 'Αθηναίων πού τήν ἐλάμπρυναν μορφές καθαγιασμένες ἀπό τό 'Ελληνικό 21 ἢ ἀπόγονοί τους.

'Η Τριανταφυλλιὰ Παυλίδη ὑψηλή, ἐπιβλητική, μέ λυγερή κορμοστασιά καθὼς ἦταν, κυριάρχησε ἀμέσως στούς κύκλους τής τότε ἀριστοκρατίας τῶν 'Αθηναίων. Ἠτυμένη πάντα περίφημα-εἴτε φοροῦσε τά "εὐρωπαϊκά," εἴτε τίς ντόπιες ένδυμασίες-φάνταζε πρώτη καί καλλίτερη στίς ἀνακτορικές δεξιώσεις, τόσο ἐπὶ "Ὀθωνος ὅσο καί ἐπὶ Γεωργίου τοῦ Αου.

Καί φάνταζε τόσο πολύ ὥστε λέγεται ὅτι ἡ βασίλισσα 'Αμαλία τήν ζήλευε γιά τήν ὠραία της ἐμφάνιση, τίς πολυτελεῖς ἀμ-

φιέσεις της και πρό παντός για τα κοσμήματά της.

Σε μια από τις δεξιώσεις αυτές γνώρισε και τον ναύαρχο Δημήτριο Κριεζή που τον όποιο αργότερα—μδλις απέθανε ο Παυλίδης—τον παντρεύεται, αντίθετα προς την επιθυμία του μακαρίτη που εκφράζεται ρητά στη διαθήκη του ^{III} «να παραμείνη εν χηρείᾳ»—

Ποιος ήταν αυτός ο Δημήτριος Κριεζής; Γόνος της επιφανούς υδρακτικής οίκογενείας της όποιας πολλά μέλη διακρίθηκαν και στους επαναστατικούς αγώνες του '21 και μετέπειτα. Γιός του ναυάρχου 'Αντωνίου Κριεζή, ήρωα του αγώνα της Παλιγγενεσίας και πρωτοπυργού, πολλά χρόνια έπλ "Οθωνος. Καί ο ίδιος ο Δημήτριος Κριεζής έγινε υποναύαρχος αρχηγός της μοίρας θωρηκτών και έχρημάτισε και υπασπιστής του Γεωργίου του Αου.

Δέν άντέχω έδώ στον πειρασμό, σκιαγραφώντας τό πορτραίτο της περίφημης αυτής Τριανταφυλλιᾶς, να μή προσθέσω και την πινελιά αυτή.

Όταν ή Τριανταφυλλιᾶ ήταν στις δόξες της, σπούδαζαν στην 'Αθήνα, δυο και μοναδικοί φοιτητές από την Χαλκιδική. 'Ο 'Ιωάννης Τραγανός από τον Πολύγυρο, φιλολογία και ο Δ. Πετρίτσης από τα Βραστά, δδοντοφρακική.

Τό κοσμικό πλουσιόπιτο της Τριανταφυλλιᾶς ήταν πάντα ανοιχτό για τα δυο πατριωτικά της. Τα δεχότανε ή ίδια, τα περιποιόταν, τα ^{II} «φίλευε» και όχι λίγες φορές, με διάκριτικό και ευγενή τρόπο, ένίσχυε τό φτωχικό τους φοιτητικό βάλαντιο. 'Ο βρασταμηνός μάλιστα, που τον διέκρινε ίκανότητα αφηγηματική και είχε πηγάτο χιούμορ και θυμοσοφία, ήταν τακτικά προσκεκλημένος στα γεύματα και στους δεξιώσεις της Τριανταφυλλιᾶς. Καί τότε ο «πατριώτης της ο παραφυσᾶς», όπως τον αποκαλοῦσε ή Τριανταφυλλιᾶ, άρχιζε να διηγείται αναμνήσεις από τό χωριό του, περιπέτειες πραγματικές και φανταστικές, άνένδοτα και αίχμαλώτιζε με την γοητεία του τό άεροατήριό του (4).

IV.

Στά 1882 ή άραία Τριανταφυλλιᾶ, υποκύπτει στη κοινή μοίρα των ανθρώπων και πεθαίνει.

Προηγουμένως όμως, και συγκεκριμένα στις 30 'Ιανουαρίου του 1868, ή «Τριανταφυλλιᾶ πρώην 'Ιωάννου Παυλίδου, νυν δέ Δημήτριου, Κριεζή» συντάσσει την με άριθμό 128/1868 Διαθήκη της (2) στο σπίτι της στην δδδ Προαστείου, στην σημερινή 'Εμμανουήλ Μπενάκη.

Με την «τελευταία αυτήν βούλησιν της» ίδρύει τό «Κληροδότημα Τριανταφυλλιᾶς και 'Ιωάννου Παυλίδου», σπουδαίο έκτός της ήθικης πλευράς, αλλά και από την υλικήν.

Ἡ περιουσία τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἦταν, σημαντικὴ καὶ ἀπετε-
λεῖτο ἀπὸ ἀκίνητα καὶ κινητὰ (τιμαφλῆ, ἐπιπλα κ.λ.π.). Τμῆμα
τῆς ἦταν ἐπενδυμένο σὲ μετοχές τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς καὶ σὲ
ὁμολογίες τῶν Ἑθνικῶν Δανείων.

Μὲ τὴν διαθήκην τῆς αὐτῆς ἡ Τριανταφυλλιὰ Παυλίδου-Κριεζῆ
α) ἐκληροδότησε 25.000 χρυσές δραχμές στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἀ-
θηνῶν β) ἔφησε πλούσιες δωρεές σὲ ὅλα τὰ φιλανθρωπικὰ καταστή-
ματα τῶν Ἀθηνῶν, στὸ φτωχοκομεῖο Θεσσαλονίκης καὶ στοὺς φυλα-
κισμένους τῆς Θεσ/νίκης καὶ ἀπὸ ἑκατὸ δραχμές στὶς συγγενικὲς
τῆς οἰκογένειες ποὺ ἀναφέραμε πῶς πάνω γ) στὸ κληροδοτήμα
Τριανταφυλλιᾶς καὶ Ἰωάννου Μαυλίδου, ὄρισε ὅτι μὲ τμῆμα τῆς
περιουσίας τῆς-ποῦ ἡ ἀξία του ἀναλογοῦσε σὲ 35.000 χρυσές δρα-
χμές-νὰ σπουδάζουν ὑπότροφοι Μακεδόνες καὶ κατὰ προτίμησιν συγ-
γενεῖς τῆς, ἐὰν εἴχον τὰ προσόντα καλοῦ σπουδαστοῦ δ) ὄρισε
ἐπίσης νὰ κατατεθοῦν στὴν Ἑθνικὴ Τράπεζα (30.000) χρυσές δρα-
χμές γιὰ νὰ μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τοὺς τῶνους ἕνας δάσκαλος καὶ
μια δασκάλα στὸν Πολύγυρο.

II

Ἀναρωτιέμαι: τί νὰ ἔγινε τὸ κληροδοτήμα αὐτό; Ἐξανεμί-
σθημε καὶ ἡ περιουσία αὐτή;

Καταχωνιάσθημε καὶ ποῦ;

ΣΤΕΡΑΝΟΣ ΚΟΤΣΙΑΝΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Ἀπὸ τίς πρὸς ἐμὲ κενυγίσεις τοῦ σὲ βαθύτατο
γῆρας ἀποβίωσαν τοῦ Πέτρου Γυγαβα. ὅπως
τοῦ ἐκ διαγνήσεως ὁ Ἰωάννης Τραχανός.

(2) Ἀντιγράφω τῆς διαθήκης αὐτῆς
ἔχω ἐν χερίσιν μου. Ἀπὸ τὸ περιεχόμε-
νό της πῶς πολλαί στοιχεῖα τῆς βιογρα-
φίας αὐτῆς.